

LASTEAIA CIPOLLINO ÕPPEKAVA

NARVA 2026

SISUKORD

SISUKORD **2**

1.ÜLDOSA **4**

1.1. Lasteaia kirjeldus ja eripära 4

1.2. Missioon, visioon ja lasteaia põhiväärtused 5

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED **7**

2.1. Õppeaasta 7

2.2. Päevakava 7

2.3. Õpi- ja kasvukeskkond ning selle kujundamise põhimõtted 9

2.3.1. Rühmaruumi arendava keskkonna kujundamine 10

2.3.2. Lasteaia õueala keskkonna kujundamine 12

2.3.4. Eesti rahva kultuurilise keskkonna kujundamine 13

2.4. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine 13

2.4.1. Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärgid 13

2.4.2. Eesmärgistamine 13

2.4.5. Õppetegevuse diferentseerimine ja individualiseerimine 14

2.4.6. Aktiivõppe vormid ja sisu 14

2.5. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimine 18

2.5.1. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted 19

2.5.2. Päevakava ning igapäevased tegevused 19

2.6. Õppe- ja kasvatustegevuse dokumentatsioon 20

2.7. Üritused 21

3. LAPSE ARENGU HINDAMINE **23**

3.1. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted 23

3.2. Lapse arengu hindamise dokumenteerimine meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks 24

3.3. Lapse koolivalmidus 25

3.4. Koolikohustuse edasilükkamine 26

3.5. Arenguvestlus 27

4. TUGE VAJAVA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS 29

4.1. Tuge vajava lapse toetamise algoritm 30

4.2. Logopeediline töö 31

5. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA 33

6. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI. **36**

6.1. Üldoskused 36

Mänguoskused 36

Tunnetus- ja õpioskused 36

Sotsiaalsed oskused 37

Eneseregulatsiooni oskused 37

6.2. Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ja sisu. 38
Valdkond MINA JA KESKKOND 38
Valdkond KEEL JA KÕNE. EESTI KEEL KUI TEINE KEEL. 40
Valdkond MATEMAATIKA 42
Valdkond KUNST 43
Valdkond MUUSIKA 45
Valdkond LIIKUMINE shUJUMINE 46
7. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI. 48
8. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD 49

1.ÜLDOSA

1.1. Lasteaia kirjeldus ja eripära

Lasteaia kirjeldus

Kivilinna 11, 20607, Narva

Telefon 35 42988

Tööaeg: 6.30–18.30

e-mail cipollino@narvakultuur.ee

Lasteaia koduleheküIg: http://lasteaiad.narvakultuur.ee/cipollino/et/avaleht

Lasteaed töötab alates 1988. aastast. Iga lasteaiarühm omab oma nimetust: Metsmaasikas, Jaaniussike, Kastanike, Liblikas, Pirn, Kirsike, Mesilane, Lepatriinu.

Lasteaias töötavad 8 rühma – milles kasvatatakse üle 160 lapse. Igas rühmas töötavad üks õpetaja ja kaks abiõpetajat. Lastega töötavad ka liikumisõpetaja, ujumistreener, muusikasaatja ja logopeed.

Kõigis lasteaia rühmades on eraldi magamis- ja mänguruumid, mis on sisustatud eakohase mööbliga. Õpetajate töö toetamiseks on lasteaias interaktiivsed tahvlid, projektorid, arvutid, laminaatorid, paljundusmasinad ja erinevad digivahendid. Lasteaias Cipollino on suur spordi- ja muusikasaal, väike muusikasaal, logopeedi kabinet, ujula, saun ning soolakamber. Igal rühmal on õues oma kaasaegsete mänguvahenditega mänguplats. Lisaks on õuealal ühiskasutuseks avar spordiplats ja muinasjutunurk, mis on varustatud õppelaudadega ning mõeldud laste uurimuslikuks tegevuseks. Kollektiiv pöörab tähelepanu lasteaia territooriumi haljastamisele ja heakorrale. Meie asutus on korduvalt osalenud konkursil „Kodu kauniks“ ning saavutanud seal auhinnalisi kohti.

Lasteasutuse eripära

- Lasteaias on loodud kaasaaegne *Heaolukeskus* kuhu kuuluvad peamised tervise edendavad teenused: ujula, saun, „Fitokohvik“ lõõgastusruumiga,

soolakamber, Bioptron taastusravi. Lasteaial on suur avar õueala, mis on eelduseks sportlike tegevuste organiseerimisel.

- Lasteaias suurt tähelepanu pööratakse laste digipädevuste kujundamisele läbi Robootika programmi kaudu, tänu millele lapsed tutvuvad lihtsate programmeerimise võimaluste ja -keskkondadega mänguliste vahendite abil.
- Lasteaias käib aktiivne töö kolme programmi järgi -Roheline kool, Tervist Edendav Lasteaed ja Kiusamisest vaba lasteaed, mille tulemusel õpitakse paljusid teemasid põhjalikumalt, tänu millele omandatud teadmised, oskused, võimed muutuvad tugevamaks, teadlikumaks ja neid saab kasutada erinevates tingimustes.
- Lasteaia lähedane asukoht linnaparkide ja puhkealadega nagu Park 100, Paju park, Äkkeküla terviserada pakuvad lapsi lisavõimalusi õuesõppe rakendamiseks ja tervise edendamiseks.

1.2. Missioon, visioon ja lasteaia põhiväärtused

Missioon

- Narva Lasteaed Cipollino on populaarne, sõbralik, kreatiivne ning muutustele avatud haridusasutus, kus on rõõmsad lapsed, rahulolevad vanemad ja tööle innustunud personal.

Visioon

- Tagame õppekasvatusprotsessi ja tulemuste kvaliteeti eesti keele õppimise üleminekuks, luues seeläbi võimalused sujuvaks ning edukaks haridustee jätkamiseks.
- Koostöös perega toetame iga lapse täisväärtuslikku arengut, arvestades tema individuaalseid iseärasusi ja ainulaadsust.
- Lasteaia töötajad on arenemisvõimelised, professionaalsed ning avatud uuendustele. Jagame kogemusi ja õpime üksteistelt.
- Loome tingimusi, et kogu lasteaiatöötajate ja lastevanemate vahel toimub koostöö, mis põhineb ühistel põhiväärtustel.

Põhiväärtused

- **Lapse terviklik ja tasakaalustatud areng** – loome toetava keskkonna, mis tagab lapse vaimse, füüsilise, kõlbelise, sotsiaalse ja emotsionaalse arengu. Arvestame iga lapse eripäraga, toetame tema eneseteostust, uudishimu ning avatud suhtumist ümbritsevasse maailma, tuginedes kaasaegsetele ja teaduspõhistele lähenemistele.

- **Väärtuskasvatus** – lähtume lapse õigustest ja üldtunnustatud eetilistest põhimõtetest. Väärtustame ausust, hoolivust, õiglust ja lugupidamist. Toetame vabadust, demokraatiat, kultuurilist mitmekesisust, sallivust ning austust emakeele ja kultuuri vastu. Kujundame terviseteadlikkust, keskkonna jätkusuutlikkust, vastutustundlikkust, kodumaa-armastust ja soolist võrdõiguslikkust.

- **Koostöö** – hindame avatud ja usalduslikku koostööd laste, perede ja töötajate vahel. Meie suhted põhinevad lugupidamisel, hoolivusel ja sallivusel ning arvestamisel erinevate kultuuride ja eripäradega.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED

2.1. Õppeaasta

Õppeaasta algab 1. septembril ja lõpeb 31. augustil.
Direktori korraldusel suveperioodiks (juuni, juuli ja august) lasteaia rühmad pannakse kokku. Samas kollektiivpuhkuse ajaks korraldatakse asendusrühm/ rühmad.

2.2. Päevakava

Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias toimub rühma päevakava alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütmi, une- ja ärkvelolekuaja, kus vahelduvad igapäevatoimingud, õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused ja vabategevused.

<u>Päevakava koostamise põhimõtted</u>

- Päevakava koostatakse lähtuvalt riiklikust õppekavast ning sõltuvalt lasteasutuse lahtioleku ajast ja laste vanuserühmast.
- Õppe- ja kasvatustegevust kavandades peab õpetaja arvestama, et päevakava oleks tasakaalustatud. Lapse mitmekülgse arendamise jaoks peavad vahelduma aktiivsemad ja rahulikumad tegevused, sh õpetaja poolt kavandatud ja suunatud tegevused ja mäng.
- Päevakava koostamisel tuleb arvestada laste individuaalseid vajadusi.
- Päevakavas võimaldatakse lastele päevas kaks tundi puhkeaega. Mõnel juhul, lapsevanema nõusolekul võimaldatakse lapsele une asemel muu vaikne tegevus.
- Verandade olemasolu lasteaias võimaldab igapäevaselt viibida lastega õues kuni 2 korda päevas.
- Päevakavas võib õpetaja teha mõistlikke muudatusi, kui see tuleb kasuks õppe- ja kasvatustegevusele.
- Päevakava peab olema rühmas nähtaval kohal.

Narva Lasteaed Cipollino PÄEVAKAVA:	
6.30-8.00	Laste vastuvõtmine, individuaalne töö lastega, mängud rühmas
8.00-8.50	Hommikuvõimlemine ja hommikusöök tunniplaani järgi
8.50-9.00	Vaba tegevus ja ettevalmistus õppe-ja kasvatustegevusteks
9.00-12.00	Kavandatud õppe- ja kasvatustegevused*
12.00-13.00	Lõunasöök
13.00-15.00	Puhkeaeg**
15.00-15.50	Kavandatud õppe- ja kasvatustegevused, mängud rühmas
15.50-16.15	Õhtuoode
16.15-18.30	Individuaalne töö lastega, mängud rühmas, jalutuskäik

1. jaanuarile, 24. veebruarile, 23. juunile ja 24. detsembrile vahetult eelnevat tööpäeva lühendatakse kolme tunni võrra. Lasteaed on avatud kuni kella 15.30-ni.

*Õpetaja kavandatud õppe-ja kasvatustegevused: hommikuring, lõimitud õppe- ja kasvatustegevused, muusika, liikumine, ujumine, saun, logopeediteenused; organiseeritud ja vaba mäng rühmas; ettevalmistused õues viibimiseks; õuetegevused (õuesõpe, jalutuskäik); tuppa tulek, ettevalmistused lõunasöögiks.

**Lasteaiarühma puhkeaeg valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse (nt huvitegevus) vahel; erivajadustega lapsele ja samuti erijuhtudel võimaldatakse uneaeg lapse tervisest ja arengulisest eripärast lähtudes.

Päevakava on paindlik, kindlustades laste eale vastava päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja õpetaja kavandatud õppe-ja kasvatustegevused. Varahommikune ja õhtune aeg võimaldavad õpetajal teha lastega tööd individuaalselt ning väikestes rühmades.

Päevakava koostades jälgib õpetaja, et:

- lapsel oleks piisavalt aega mänguks,
- üleminek ühelt tegevuselt teisele oleks sujuv.

2.3. Õpi- ja kasvukeskkond ning selle kujundamise põhimõtted

Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva **vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslus**, milles laps areneb ja õpib. Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi.

Õpetaja loob õpi- ja kasvukeskkonna koostöös laste, abiõpetaja ja teiste töötajatega, kaasates vajadusel vanemaid. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest ja vajadustest ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja sisust. Tähtis on arvestada **kaasava hariduse** põhimõtteid ja tagada **kõigile lastele** paindliku, kohandatava ja koostööl põhineva keskkonna, mis toetab kõigi laste aktiivset osalemist ja arengut. Täiskasvanutel on vastutus luua lastele nende igakülgset arengut toetav keskkond. Seejuures on oluline silmas pidada, et õpetaja enda hoiakud, suhtlusviisid ja strateegiad kujundavad keskkonda ning mõjutavad laste osalust ja heaolu.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- lähtutakse lapse heaolust, ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ning lasteaia tavadest;
- luuakse usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond;
- suunatakse lapsi üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema;
- väärtustatakse ja tunnustatakse ideede ning arvamuste paljusust;
- tagatakse aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
- kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning kõikidele lastele tagatakse võrdsed võimalused;
- kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osaluseks;
- tehakse koostööd vanematega.

Füüsilise keskkonna kujundamisel:

- tagatakse turvalisus;
- tehakse õppeprotsess nähtavaks;
- tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus;
- luuakse võimalusel füüsiline keskkond, mis on lihtsasti ümberkohaldatav, paindlik ning aktiivset liikumist võimaldav liigendatud rühmaruum, mis võimaldab tegutseda alarühmades ja pakub võimalusi omaette olemiseks;
- luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ja õues;
- õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi lasteaia siseruumides ning õues, samuti väljaspool lasteaeda;
- õpitavaga tutvutakse loomulikus keskkonnas ja tegevus on seotud eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega.

Digitaalse keskkonna kujundamisel:

- tagatakse lapse digiturvalisus;
- kasutatakse digivahendeid ja -keskkondi eesmärgipäraselt ning eakohaselt;
- toetatakse lapse õppimist, mängu, loovust ja suhtlemist;
- tagatakse digivahendite ja -õppematerjalide kättesaadavus ning mitmekesisus;
- lõimitakse nutiseadmed (tahvleid, interaktiivseid õppevahendeid, helisalvestisi, roboteid, digitaalseid mänge, õppematerjale ja keskkondi) õppe- ja kasvatustegevustesse vastavalt õpieesmärkidele;
- kujundatakse lapse teadlikku, loovat ja vastutustundlikku suhtumist digimaailma;
- suunatakse last tehnoloogiat kasutama täiskasvanu juhendamisel ja toetusel nii lasteaias kui ka kodus;
- kasutatakse digikeskkonda õppeprotsessi rikastamiseks ja nähtavamaks muutmiseks.

2.3.1. Rühmaruumi arendava keskkonna kujundamine

Rühmaruum kujundatakse läbimõeldult ja eakohaselt, toetades lapse igakülgset arengut ning huvi tegutsemise vastu. Keskkonna planeerimisel ja sisustamisel arvestatakse laste mõtlemise arengutaset. Luua tuleb tasakaalustatud keskkonna, mis soodustab keskendumisvõime arengut ja väldib ülemäärast stimuleerimist. Lapse tegevusvalikuid suunatakse viisil, mis vastab tema eakohastele arenguvajadustele.

Rühmaruumi keskkonna loomise reeglid:

- kujundada rühmaruumi nii, et see toetaks kaemuslik-kujundilise mõtlemise arengut;
- tagada praktilise kogemuse olulisus õpitust arusaamise kujunemisel;
- luua tingimused teadmiste rakendamiseks erinevates ja uutes olukordades;
- suunata lapsi produktiivse õppimise suunas: analüüsima, oma arvamust avaldama, hinnanguid andma ja looma uut õpitule toetudes;
- muuta rühmaruumi keskkonda vastavalt õpitava sisule, lisades või asendades vahendeid;
- tagada, et rühmaruumi sisenejale oleks selgelt arusaadav, millise teemaga parasjagu tegeletakse.

Soovitavalt rühmaruumi jagada erinevateks tegevuskeskusteks (kunsti-, matemaatika-, avastus-, raamatu-, rollimängude-, konstrueerimis-, robootikakeskus jt), et toetada laste arengut, huvi ja keskendumist.

Keskuste loomisel tuleb arvestada järgmisi põhimõtteid:

- tegevuskeskuse kujundus peab olema läbimõeldud ja eakohane, et toetada laste igakülgset arengut ning soodustada õppimist, loovust ja mängu;
- tegevuskeskuste loomisel saab kasutada nii püsivaid kui ka ajutisi tsoone, mis võimaldavad paindlikku keskkonna muutmist vastavalt õpitavale sisule;
- tegevuskeskuse vahendid ei oleks staatilised – neid tuleks täiendada ja vahetada, et see pakuks lastele alati uusi võimalusi loovaks ja produktiivseks tegevuseks.

2.3.2. Lasteaia õueala keskkonna kujundamine

Rühmaruum laieneb kaudselt ka kogu lasteaia üldruumidesse ning veranditele, kus samuti saab luua erinevaid tegutsemise võimalusi. Lasteaia lähedane asukoht linnaparkide ja puhkealadega nagu Park 100, Paju park, Äkkeküla terviserada ka pakuvad lapsi lisavõimalusi õuesõppe rakendamiseks ja tervise edendamiseks.

Meie lasteaias rakendatakse **õuesõpet** igapäevaselt, kasutades loodust aktiivse õppimise ja avastusõppe keskkonnana. Lapsed õpivad looduses läbi tegutsemise, katse-eksituse viisi ja täiskasvanute eeskuju, arendades sensoorsed ja sotsiaalsed oskused ning kujundades keskkonnateadlikke hoiakuid. Õuesõpe võimaldab kogeda liikumist, helisid, lõhnu ja tekstuure, mõista oma tegevuse mõju keskkonnale ning toetab lapse motivatsiooni, aktiivset osalemist ja loovust kogu õppeprotsessi jooksul.

<u>Õueala keskkonna loomise reeglid:</u>

- Tagada lastele ohutu, eakohase, mitmekesise ja arendava õuekeskkonna.
- Kujundada õueala läbimõeldult tervikuna, toetades lapse igakülgset arengut ning aktiivset ja loovat tegutsemist.
- Luua õuealale erineva iseloomuga tegutsemis- ja õpikeskused (nt ronimisala, liiklusala, vaikuseala, loov- ja ehitusmängude ala, rollimänguala).
- Tagada võimalused nii juhendatud tegevusteks kui ka laste vabaks ja loovaks mänguks, sh jooksmiseks ja liikumiseks.
- Kujundada alasid, mis toetavad meelte kaudu õppimist, looduse avastamist ja elurikkuse märkamist (nt loodusnurk, putukahotell, köögiviljapeenar, viljapuuaed).
- Pakkuda võimalusi mängimiseks looduslike materjalidega ning loovaks ehitamiseks ja konstrueerimiseks.
- Luua lasteaia õuealale looduse õpperaja, mis toetab laste loodusteadmiste omandamist ja keskkonnateadlikkuse kujunemist.
- Luua tingimused koostegutsemiseks eri vanuses laste vahel ning soodustada sotsiaalset õppimist.

2.3.4. Eesti rahva kultuurilise keskkonna kujundamine

Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimisel ja kasvukeskkonna kujundamisel on üks ja väga oluline põhimõte – rahvuslikkus, pärimus ja eesti kultuuritraditsioonid.

Eesti rahva kultuurilise keskkonna loomise reeglid:

- Lähtuda õppe- ja kasvatustegevuse ning kasvukeskkonna kujundamisel rahvuslikkuse, pärimuse ja eesti kultuuritraditsioonide põhimõttest.
- Luua keskkonna, mis toetab laste kokkupuudet eesti kultuuripärandiga.
- Lõimida igapäevastesse tegevustesse eesti rahvakultuuri elemendid (nt rahvakalender, vanasõnad, mõistatused, murded, rahvalaulud, -jutte ja -mängud).
- Kujundada sisekeskkonna rahvuslikke motiive ja sümboleid kasutades (nt rahvusmustrid, rahvakunst, pärandiga seotud esemed).
- Kasutada pidupäevadel ja ühisüritustel rahvarõivaid ja rahvakultuurist inspireeritud rõivaelemente.
- Anda lastele võimaluse ise loovalt rahvakultuuri kogeda ja edasi kanda (nt kudumine, meisterdamine, laulmine, tantsimine, rollimäng).
- Kujundada keskkonna, mis toetab laste rahvusliku kuuluvustunde ja kultuurilise järjepidevuse kujunemist.

2.4. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

2.4.1. Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

2.4.2. Eesmärgistamine

Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärkide seadmine põhineb lapse arengu ja hetkeoskuste tundmisel. Täiskasvanu seab eesmärgid vastavalt lapse valmisolekule uusi oskusi omandada ning tagab, et need on lapsele jõukohased ja arendavad.

Täiskasvanu ülesanne on pakkuda lapsele mitmekesiseid tegevusi, mis toetavad eesmärgi saavutamist erinevate vahendite ja olukordade kaudu. Õppimine toimub järk-järgult ning oskuse omandamine võib võtta aega nädalatest kuni kuudeni. Alguses vajab laps enamasti täiskasvanu abi, juhendamist ja koos tegutsemist, hiljem piisab suulisest suunamisest ning laps saab tegutseda iseseisvamalt.

Eesmärgid on pikaajalised ning nende saavutamiseks kasutatakse järjepidevat harjutamist ja erinevaid tegevusviise, mis toetavad lapse arengut terviklikult.

2.4.5. Õppetegevuse diferentseerimine ja individualiseerimine

Õppetegevuses lähtume põhimõttest, et iga laps on ainulaadne õppija. Õpetaja loob paindliku õpikeskkonna, arvestades laste erinevaid vajadusi, huvisid ja arengutempot. Õppetegevuse diferentseerimine ja individualiseerimine võimaldab pakkuda jõukohaseid, tähenduslikke ja eduelamust loovaid õppimisvõimalusi kõigile lastele, toetades nii juhendamist vajavaid kui ka iseseisvamaks tegutsemiseks valmis lapsi. Selline lähenemine hoiab lapsi motiveerituna, toetab nende eneseväärikust ning loob kaasava õpikeskkonna, kus iga laps saab areneda koos eakaaslastega.

2.4.6. Aktiivõppe vormid ja sisu

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab õpetaja **nüüdisaegset õpikäsitust,** kus autonoomia on ennastjuhtiva õppija kujunemise aluseks. Lastele tuleks pakkuda võimalusi harjutada kriitilist mõtlemist, koostööd, suhtlemist ja probleemide lahendamist. Seetõttu tuleb märkida, et aktiivõppe vormid ja elemendid (nt. projektõpe, õuesõpe, robootika, avastusõpe, õppekäigud, dramatiseering, animatsioon jne.) on nüüdisaegse õpikäsituse rakendumist toetavad õppeviisid.

Aktiivõppe all mõistetakse õppimist tegevusest saadud kogemuste kaudu (kogemuslik õpe). See tähendab õppija aktiivset osalemist õppeprotsessis. Samas ei tähenda see tingimata füüsilist aktiivsust: uurimist, avastamist kaasamõtlemist, kaasarääkimist, teistega suhtlemist, refleksiooni enda ja teiste tegevuse suhtes. Oluline kriteerium on nii õpetaja kui ka laste uudishimu ja huvi ning seotus reaalse eluga. **Õpetajal on aktiivõppes õppetööd organiseeriv ja lapsi nõustav, toetav**

ning suunav roll. **Samuti õpetaja peamiseks rolli õpikeskkonna loomine**, kus on olemas võimalused koostööd teha, suhelda, probleemi lahendada. sealjuures oodatakse õpetajale oskust arvestada õppija eripära, märgata õppija motivatsiooni ja rakendada mitmesuguseid õppeviise.

Alates septembrist 2024.a. meie lasteaias hakkas sujuv üleminek **projektõpe** rakendamisele, kuna projektõpe on aktiivõppe vorm kogub Eesti lasteaiaõpetajate seas järjest suuremat populaarsust.
Projektõpe – lapsest ja tema huvidest lähtuv eluga seotud uurimuslik õppimisviis, mille eesmärk on suunata last isikliku kogemuse kaudu mõistma maailma ja omandama erinevaid pädevusi. Õpetajad kaasavad lapsi valitud teemal tegevuste kavandamisse, toetavad laste algatusi, aitavad leida vastuseid tekkinud küsimustele ning jõuda millegi loomiseni. Õppetegevusest kogutakse tõendeid, mida kasutatakse mõistmise süvendamiseks ning õpitu nähtavaks tegemiseks.

Projektõppe kavandamise eristavad tunnused:

- projekti teema on sündinud laste ja õpetaja koostöös ning lõimitud õppekava eesmärkidega, teema valimisel on põhikriteeriumiks laste huvid;
- projekti kestuse määrab projekti kulg, enamasti mõni nädal, vahel ka mõni kuu;
- õpetaja jälgib lapsi uurimistegevustes ja lähtub projekti järgmiste etappide määramisel laste huvist;
- usk laste võimetesse – lapsi nähakse kui pädevaid ja võimekaid õppijaid, kelle ideed ja panus on väärtuslikud.
- õpetaja selgitab välja laste eelnevad teadmised, mille põhjal organiseerib projekti selliselt, et õpilased saaksid omandada uusi teadmisi;
- õppekavast tulenevad eesmärgid seotakse projektiga tegevuse käigus, õpe hõlmab alati laste uurimistegevust;
- teadmisi omandatakse uurimise ja küsimustele vastuste leidmise abil; lapsed on kaasatud tegevuste ja sündmuste kavandamisse ning vastuste leidmise viiside määramisse;
- projektõpe eeldab koostööd ka lasteaia ja kodu vahel – vanemad, kogukonna liikmed ja külalisesinejad saavad olla osa õppimisest. Selline

koostöö avardab laste maailma ja tugevdab nende sidet ümbritseva kogukonnaga.

- materjale toovad nii õppijad, õpetaja kui projekti kaasatud asjatundjad, kes lapsi külastavad, või kogutakse need ühiselt õppekäigul;
- õppekäigud on projekti oluline osa; õpilased võivad teha projekti jooksul korduvaid õppekäike ja need leiavad enamasti aset projekti algusjärgus;
- projekt hõlmab kogu rühmaruumi, projekti tegevused toimuvad kogu päeva jooksul ning sisaldavad mitmesuguseid õppekava aspekte;
- tegevused keskenduvad uurimisele, küsimustele vastuste leidmisele ja allikate kasutamisele; õpetaja toetab erinevate ideede sidumist tagasiside- ja aruteluvestluste käigus;
- laste tööd (joonistused, ehitused, meisterdused) suunavad lapsi seoseid looma; töödes kajastub laste õpitu; teadmiste ja oskuste lisandumise märkamiseks kasutatakse tegevuste kordamist (nt joonistuse kordamine).

- projektõppes keskendutakse millegi loomisele, mille tulemusena valmivad erinevad produktid (nt mudelid, plakatid, päevikud, näitused, etendused, esitlused või muud loovtööd), mis peegeldavad laste õppimist ja mõtlemist.

Erandina võivad õpetajad kasutada lühiajalist planeerimist, et põhjalikumalt valmistuda projektiks või pöörata tähelepanu konkreetsetele tähtpäevadele. **Temaatilise õppevormi** kasutusel igaks nädalaks Eliisi keskkonnas koostatakse õppe- ja kasvatustegevuse nädalaplaan.

Õppe- ja kasvatustegevuse sisu lähtub laste huvidest, loodusest ja aastaaegadest, traditsioonidest ning kultuurisündmustest ning seostub eakohaste üldoskuste ja teadmiste kujunemisega järgmistes õppevaldkondades: „Mina ja keskkond“, „Keel ja kõne“, „Matemaatika“, „Muusika“, „Kunst“ ja „Liikumine“.

Kuna lasteaed Cipollino on liitunud Tervist Edendavate Lasteaedade (TEL) võrgustikku, osaleb Rohelise kooli programmis ja kasutab aktiivselt Robootika seadmeid oma õppetöös, õppe- ja kasvatustegevused kajastavad programmide põhimõtteid ja on seoses eeldatavate üldoskuste tulemustega vanuseti.

“Roheline kooli” programmi kavandamise põhimõtted ja sisu:

- keskkonnateadliku ja hooliva hoiaku kujundamine igapäevaste praktiliste tegevuste kaudu;
- loodusvarade säästlik kasutamine ning jätkusuutlike harjumuste kujundamine;
- lasteaia õuealal liigirikkuse järjepidev laiendamine
- vastutuse ja isikliku panuse väärtustamine keskkonna hoidmisel;
- laste, perede ja kogukonna kaasamine Rohelise Kooli tegevustesse.

Rohelise Kooli programmi raames keskenduvad lapsed keskkonnateadlikkuse, vastutustundliku käitumise ja tervislike eluviiside kujundamisele. Läbi praktiliste tegevuste, vahetu kogemuse ja igapäevaste harjumuste õpivad lapsed hoidma vett ja energiat, mõistma elurikkuse ja looduse tähtsust, vähendama prügi ja jäätmeid ning kujundama keskkonnasõbralikke toitumis- ja liikumisharjumusi. Tegevused toetavad laste oskust looduses käituda, oma mõtteid väljendada ning teha teadlikke ja hoolivaid valikuid.

“Tervise edendav lasteaed (TEL)” programmi kavandamise põhimõtted ja sisu:

- kujundada lastel arusaama harmoonilisest seosest inimese, looduse ja ümbritseva keskkonna vahel ning vastutustunnet oma tervise ja heaolu hoidmise eest;
- tagada lapse emotsionaalse turvalisust, positiivse enesetunnet ja toetavat psühholoogilist õhkkonda suhtlemisel nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega lasteaias;
- toetada lapse vaimset ja sotsiaalset arengut läbi hooliva, lugupidava ja kaasava suhtluse;
- kujundada ja toetada tervislikke ning mitmekesiseid toitumisharjumusi;
- soodustada igapäevast liikumist ja aktiivset eluviisi lapse arengut toetavas keskkonnas;
- väärtustada puhkuse, liikumise ja tervisliku eluviisi tasakaalu.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tervist ja arengut toetav füüsiline ning psühhosotsiaalne keskkond, kus pööratakse suurt tähelepanu laste liikumisaktiivsusele ja heaolule. Lapsed osalevad regulaarselt hommikuvõimlemises muusikasaalis, liikumistegevustes basseinis ning mitmekülgses sportlikus tegevuses. Tervise edendamiseks kasutatakse ka fütoteraapia elemente ning lapsi kaasatakse erinevatesse üritustesse. Turvalise ja hooliva suhtluskeskkonna kujundamiseks rakendatakse programmi „**Kiusamisest vabaks!**“. Lisaks pööratakse tähelepanu isikliku hügieeni ja suutervise edendamisele, osaledes **Suukooli projektis**.

“Robootika” programmi kavandamise põhimõtted ja sisu:

- lihtsate programmeerimise võimaluste ja -keskkondadega tutvumine mänguliste vahendite abil;
- digivahendid, robotid toetavad lapse õppimist, suhtlemist, koostööd, loovust, keelelist arengut ja loogilist mõtlemist ning analüüsioskust;
- robootika on lõimitud teiste õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega;
- digitehnoloogia vahendite kasutamine on eesmärgistatud ja täiskasvanu poolt juhendatud;
- põhirõhk turvalisusel (digivahendite turvaline kasutamine).

Õppe- ja kasvatustöö käigus tutvuvad lapsed robotite tööpõhimõtetega ning õpivad roboteid seadistama ja kasutama eakohast programmeerimistarkvara. Tegevustes pööratakse tähelepanu juhendite ja jooniste koostamisele ning lugemisele, samuti robotite liikumisradade loomisele, täiendamisele ja rakendamisele. Robootika toetab laste loogilist mõtlemist, koostööoskuste ja loovuse arengut ning pakub mängulist ja rõõmurohket õppimiskogemust. Robootikategevused toimuvad nii individuaalselt kui ka rühmatööna ning roboteid kasutatakse ka lasteaia üritustel.

2.5. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimine

2.5.1. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimisel:

1. selgitatakse välja lapse arengutase, millest lähtutakse tegevuste eesmärkide seadmisel ning tegevuste planeerimisel;
2. tagatakse igale lapsele eduelamus;
3. toetatakse lapse loovust, huvi ja omaalgatust;
4. luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostöine õhkkond;
5. väärtustatakse demokraatlikke suhteid ning lugupidamist enda ja teiste suhtes;
6. lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi, võimaldades vabamängu, katsetamist, liikumist, muusikat ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid nii individuaalsetes tegevustes kui ka grupis;
7. väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga;
8. toetatakse mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgatakse ja toetatakse last erinevates keelekasutusolukordades;
9. kasutatakse digitehnoloogia võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks.

2.5.2. Päevakava ning igapäevased tegevused

Meie igapäevases töös tagame läbimõeldud ja järjepideva päevakava ning rutiinid, mis loovad lapsele turvalise ja ennustatava õpikeskkonna ning toetavad eneseregulatsiooni ja aktiivset osalemist. Kasutame visuaalselt toetatud päevakava ja sujuvaid üleminekuid, et aidata lastel paremini orienteeruda, vähendada ärevust ja keskenduda õppimisele. Päevakava kohandame paindlikult vastavalt laste vajadustele ja energiatasemele, hoides tasakaalu stabiilsuse ja individuaalse arengu toetamise vahel. Päevakava on lapsele arusaadav ja toetatud piktogrammide, värvikaartide või piltidega, et laps saaks iseseisvalt orienteeruda päeva erinevates etappides (nt hommikuring, õuesõpe, söömine, puhkeaeg).

Päeva algus on 3–7-aastastele lastele oluline, sest see loob kindla rütmi, toetab keskendumist ning aitab häälestuda õpitegevusteks. Hommikuringis arutatakse koos päeva teemasid, jagatakse kogemusi ning arendatakse suhtlemis- ja kuulamisoskust.

Lapsed õpivad oma mõtteid väljendama, teistega arvestama ning rühma tegevustesse aktiivselt panustama. Soovitatav on viia hommikuring läbi suurema rühmaga.

Pärast hommikuringi jätkub õppe- ja kasvatustegevus rühmades, paarides või individuaalselt, kus lapsed saavad tegutseda iseseisvamalt, lahendada ülesandeid ning rakendada juba omandatud oskusi erinevates tegevustes ja mängulistes olukordades.

Õppe- ja kasvatustegevuse sisu lähtub laste huvidest, loodusest ja aastaaegadest, traditsioonidest, kultuurisündmustest ning seostub vanuseliselt eeldatavate üldoskuste saavutamisega järgmistes õppevaldkondades: Keel ja kõne, Mina ja keskkond, Matemaatika, Muusika, Kunst ning Liikumine. Õppimine toimub kogemuste kaudu, igapäevaelus ja loomulikus keskkonnas, **lõimides erinevaid valdkondi ja tegevusi.** Lõimimine muudab õppimise elavaks, loovaks ja lapse arengu eri valdkondi ühtaegu arendavaks protsessiks.

Lõimitud õppe- ja kasvatustegevuste kestus lähtub laste vanusest:
3-5 aastastel lastel 15-25 minutit; 5-7 aastastel lastel 25-35 minutit.

2.6. Õppe- ja kasvatustegevuse dokumentatsioon

Projektõppevormi kasutusel kirjutatakse projektplaani, mis saab täita kogu projekti vältel. Plaaniga alustamisel pannakse kirja algne teema ja esmased tegevused, millega seostakse õppekava eesmärgid. Edaspidi täiendatakse plaani jooksvalt uute tegevuste ja eesmärkidega. Projekti lõppedes analüüsitakse projekti tulemusi nii laste kui ka rühmameeskonna liikmetega. Lisaks spetsialistide (muusika, liikumine) kaasamisele peaks projekti arengus olulist rolli mängima ka koostöö lastevanematega ja kogukonnaga.

Teematilise õppevormi kasutusel igaks nädalaks Eliisi keskkonnas koostatakse õppe- ja kasvatustegevuse nädalaplaan.

Nädalase perioodi kavandamisel:

- määratletakse laste vanus;
- sõnastatakse nädala teema;
- sõnastatakse üldoskuste ja õppevaldkondade eesmärgid;
- õppe- ja kasvatustegevused kavandatakse nädalapäevade kaupa järgmistes õppevaldkondades, lõimides neid omavahel: Mina ja keskkond, Keel ja kõne, Matemaatika, Kunst, Muusika ja Liikumine.

Õppe-ja kasvatustegevuse päevik

Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik. Päevik täidetakse Eliisi keskkonnas. Õpetajad ja abiõpetajad täidavad päevikut eesti keeles.

Päevikusse kirjutavad rühmaõpetaja, abiõpetaja ning spetsialistid päeva jooksul läbi viidud tegevustest, sh läbi viidud individuaalsed tegevused, üritused jms, mis lisaks õppe- ja kasvatustööle lasteaias toimub.

Päeviku täitmist kontrollib õppealajuhataja ja vajaduse korral antakse suulist tagasisidet õpetajatele.

Aastaplaan ja aastaanalüüs

Lähtudes lasteaia aregukavast ja oma aasta visioonist koostatakse rühma (Lisa 1), muusika, liikumise ja ujumise aastaplaani.

Aastaplaanid kooskõlastatakse õppealajuhatajaga ja kinnitatakse õppeaasta algul (kuni 15.septembrini) lasteaia direktori allkirjaga. Rühma aastaplaan tutvustatakse ja kooskõlastatakse sügisel lastevanemate koosolekul lastevanematega.

Kõik lasteaia õpetajad (Lisa 5) ja spetsialistid (Lisa 6) koostavad õppe-ja kasvatustegevuse aastaanalüüsid ja esitavad õppealajuhatajale ja direktorile kinnitamiseks 15.juuniks.

2.7. Üritused

Laste ürituste planeerimisel lähtutakse käsitlusele tulevatest teemadest, laste vanusest, lastevanemate soovidest ja lasteaia traditsioonidest.

Lastepeod, õppekäigud, väljasõidud ja matkad korraldatakse vastavalt lasteaia arengukavale, õppekavale, rühma ja lasteaia aastaplaanilele.

Lasteaia traditsiooniliste ürituste planeerimise ja läbiviimise eest vastutavad muusika- või liikumisõpetaja koostöös rühmaõpetajate ja teiste spetsialistidega.

Tulevase ürituse eest vastutav isik (muusika- või liikumisõpetaja) peab esitama õppealajuhatajale, ka õpetajatele keda kaasatakse üritusele, stsenaariumi hiljemalt 7 päeva enne toimuvat üritust.

Lasteaia esindamine konkurssidel, võistlustel, kultuuriüritustel ning õppekäigud (toimub väljasõiduna), mis on lasteaia õppekavaga seotud ühe päeva piires toimuv üritus, mille organiseerib rühmaõpetaja ja mille eest vastutab rühmaõpetaja. Lastele, kes mingil põhjusel õppekäigul ei osale, tagatakse valve lasteaias. Kui üritusele on kaasatud vanemad, vastutab iga vanem oma lapse eest. Õppekäigule, mis toimub väljasõiduna, lubamise kinnitab vastava ürituse korraldaja taotluse (Lisa 9) alusel direktor.

3. LAPSE ARENGU HINDAMINE

3.1. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted

- Lapse arengu hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga.
- Hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad ja lapsehoidjad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevustes.
- Hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Vanemale tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
- Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- Lasteaias õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte ning vajadusel viib lapse arengu toetamiseks vanemaga läbi arenguvestluse, kus:

  1) annab vanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;

  2) vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes;

  3) lepitakse kokku mõlema osapoole edasised tegevused lapse arengu toetamiseks.

- Arenguvestluse tulemused dokumenteeritakse.
- Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused.

3.2. Lapse arengu hindamise dokumenteerimine meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused vanuseti. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huve. Hindamisel kaasatakse oma valdkonnas ka teisi lasteaias töötavaid spetsialiste (vajadusel logopeed, muusika- ja liikumisõpetaja).

Õppeaasta jooksul õpetajad ja muud spetsialistid teevad Eliisis märkmeid iga lapse kohta, tehes pidevat hindamist (sõnaline hindamine). Selle protsessi käigus dokumenteeritakse tähelepanekud lapse arengust: oskuste omandamine, huvi ja aktiivsus, lapse pingutused, saavutused, positiivsed hoiakud. Pidev jälgimine võimaldab kiiresti märgata arenguvajadusi, pakkuda täiendavat tuge ning toetada lapse individuaalset arengut. Lapse arengu hindamise protsessis kogutud infot analüüsitakse, et tuleks välja lapse oskuste tase ja lähima arengu tsoon.

Õpetajatele/spetsialistidele tagatakse autonoomsus valida lapse arengu hindamiseks sobiv metoodika (vaatlust, vestlust, intervjuud, portfoolio (arengumapp), viieaastase lapse arengu hindamise e-vahend LAHE). Saadud tähelepanekud vormistatakse lapse arengutabelis. Arengutabelid on koostatud mitmeks aastaks: 3-4, 4–5, 5-6 ja 6–7 aastasele lapsele.

<u>Lapse arengu hindamine viiakse läbi kokkulepitud kava alusel</u>

- Õpetajad analüüsivad ja hindavad **3-6 a. lapsi vähemalt 1 kord aastas-**kevadel.
- Õpetajad analüüsivad ja hindavad lapsi, kellele on rakendatud **üld- või tõhustatud tugi, 2 korda aastas** – sügisel ja kevadel.
- **6-7 a. lapsed läbivad kooli valmiduse eelhindamist,** mis toimub **sügisel** (oktoober-november), kevadel täidetakse koolivalmiduskaardid.

Vähemalt üks kord õppeaastas viib õpetaja lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mis annab tagasisidet lapse arengust ja

õppimise tulemustest; selgitab välja lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.
Samuti õpetajad informeerivad lapsevanemat tugiteenuste võimalusest lasteaias ja vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid (vt 1.5.1. Erivajadusega lapse toetamine lasteaias).

Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel. Hindamistulemused on salajased, avaldada võib ainult asjakohastel aruteludel ning sellega otseselt seotud isikute vahel.

3.3. Lapse koolivalmidus

Koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovi õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanu selgitusi, korraldusi. Koolivalmidust vaadeldakse läbi 3 arenguaspekti: füüsiline, sotsiaalne ja vaimne valmisolek.

Füüsilise aspekti seisukohalt on olulised:

- lapse tervislik seisund, sellest olenevad lapse koormustaluvus ja töövõime;
- lapse üldfüüsiline areng, liikumisaktiivsus ja vastupidavus;
- lapse oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist;
- lapse motoorne areng – käelihaste tegevus ning käe ja silma koostöö.

Vaimse aspekti seisukohalt on olulised:

- kuidas laps oma teadmised ja oskused esile toob, kuidas ta oskab neid kasutada, kuidas ta lahenduseni jõuab jms;
- lapse vaatlusoskus (oskus kuulata ja uurida, koondada tähelepanu);
- lapse kujutlused ruumis ja ajast (orienteerumine ajas ja ruumis);
- lapse oskus järjestada, rühmitada, võrrelda (loogiline mõtlemine) jms;
- lapse kõne, väljendus- ja jutustamisoskus;
- lapse oskus tajuda detaile ja tervikut, üldistada, tajuda eristusvõime ja mõtestatust.

Sotsiaalse aspekti seisukohalt on olulised:

- lapse soov õppida ja omandada uusi teadmisi;
- lapse igapäevane käitumine (on omandanud üldtunnustatud käitumismallid);
- lapse oskus ja iseseisvus seada eesmärke ja ülesandeid;
- lapse tahe täita täiskasvanu korraldusi.

Arengu hindamine 6–7-aastastel lastel toimub alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud 6–7-aastase lapse eeldatavate arengutulemuste alusel valdkondade kaupa (Lisa 12) ning viiakse läbi vähemalt kaks korda lasteaia viimase aasta jooksul.

Sügisel viiakse läbi ülevaatlik hindamine, et välja selgitada lapsed, kellel esineb mõnes valdkonnas toevajadus. Saadud tulemusi arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel ning koostöös lapsevanematega, et pöörata lapse arengule vajalikku tähelepanu lasteaia viimasel aastal.

Teist korda hinnatakse lapse koolivalmidust õppeaasta lõpus kevadel. Selle eesmärk on anda hinnang lapse lasteaia lõpuks saavutatud arengutasemele. Hindamistulemused kajastatakse koolivalmiduskaardil. Koolivalmiduskaart kantakse seejärel hariduse infosüsteemi (EHIS).

Juhul, kui laps puudus palju lasteaiast tervislikel või muudel põhjustel ja õpetaja ei saa anda koolivalmiduse hinnangut, ta lepib lapsevanematega kokku, et laps tuleb üheks päevaks (vajadusel rohkem) lasteaeda testimisele (erandina õpetaja ise külastab last kodus). Vajadusel toimub testimine teiste lasteaia spetsialistidega (logopeed, liikumisõpetaja jt).

Koolivalmiduskaart antakse välja lastele:

- kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks;
- kelle vanemad taotlevad koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumist;
- kellel on nõustamiskomisjoni soovitusel koolikohustus ühe aasta võrra edasi lükatud

3.4. Koolikohustuse edasilükkamine

Koolikohustuse täitmise alguse edasilükkamise aluseks on olukord, kus laps ei ole oma terviseseisundi või individuaalse arengu tõttu õppimiskohustuslikku ikka

jõudes saavutanud vajalikku koolivalmidust. Sellisel juhul võib laps alustada õpinguid ühe õppeaasta võrra hiljem.

Otsuse koolikohustuse täitmise edasilükkamise kohta teeb lasteaia nõustamiskomisjon, kuhu kuuluvad lasteaia direktor, tugiteenuste koordinaator, rühmaõpetaja, abiõpetaja ja tugispetsialistid. Nõustamiskomisjon arvestab spetsialistide/vanemate poolt tehtud otsuseid lapse arengu ja/või tervisliku seisundi kohta. Lõpliku otsuse ehk käskkirja aluseks on ümarlaua kokkuvõte, koolivalmiduskaart ja arenguvestluse protokoll.

Lapsevanemal on õigus esitada lasteaia direktorile täidetud ja allkirjastatud Koolikohustuse edasilükkamise avaldus käesoleva aasta 1. aprilliks.

Vajadusel on lapsevanemal õigus pöörduda Rajaleidjasse otsuse vaidlustamiseks.

3.5. Arenguvestlus

Arenguvestluse mõiste

Arenguvestlus on regulaarne, hästi ettevalmistatud vestlus, kus arutatakse lapse arengu eeldatavaid tulemusi, tulevikuplaane, ning lepitakse kokku tulevase perioodi tegevuse suhtes. Arenguvestluse käigus arutatakse, kuivõrd saab lasteaiaõpetaja ja lapsevanem koostöös lapse arenguks soodsaid tingimusi luua.

Arenguvestluse eesmärk

Lastevanematega arenguvestluste läbiviimise eesmärgiks on õpetajate ja lastevanemate vaheline partnerlusel ülesehitatud tihe koostöö, et tagada lapse õppimisele ja ealistele vajadustele optimaalne toetus.

Arenguvestluse läbiviimise korraldus

1. Arenguvestlus viiakse läbi vajadulsel või üks kord õppeaastas (ajavahemikul veebruar–mai). Toevajadusega laste puhul viiakse arenguvestlus läbi kokkuleppel lapsevanemaga ning arenguvestluste arv sõltub individuaalse programmi vahehindamise tulemustest.
2. Arenguvestluse orienteeruv aeg on kuni 1 tund.
3. Arenguvestluse osapooled:

- rühmaõpetaja ja abiõpetaja;

-lapsevanem või seaduslik esindaja;

-vajadusel kaasatakse vestlusele ka teisi spetsialiste (logopeed, muusika-, ujumis-, liikumisõpetaja);

-vajadusel kaasatakse probleemide lahendamiseks arenguvestlusse direktor, õppealajuhataja, tugiteenuste koordinaator, lapse elukohajärgse omavalitsuse lastekaitse- või sotsiaaltöötaja.

4. Arenguvestluse läbiviimise ajast lepivad õpetajad lapsevanemaga kokku ning annavad kutse, et leida temale arenguvestluse sobivat viisi ja aega, mis fikseeritakse tabelis.
5. Kui lapsevanem ei soovi osaleda arenguvestlusel, annab ta sellest kirjalikult rühmaõpetajatele teada (Lisa 13), vajadusel informeeritakse ka sellest õppealajuhatajat ja direktorit.
6. Arenguvestluse läbiviimise ettevalmistamiseks vaatlevad õpetajad last ja täidavad arenguhindamise kaarti, valivad lapse joonistusi, ütlusi ja tegevusi ning küsivad teavet lapse arengu kohta teistelt lasteaias töötavatelt spetsialistidelt.
7. Enne arenguvestluse toimumist antakse lapsevanematele ettevalmistu lehe (Lisa13, Lisa 14), mille lapsevanem kodus täidab ja annab üle rühmaõpetajale kahe päeva enne arenguvestlust.
8. Arenguvestluse viiakse läbi lasteaia ruumis rahulikus ning soovitavalt privaatses olukorras.
9. Arenguvestluse käigus täidetakse ühine arenguvestluse kokkuvõte (protokoll), mis toob välja lapse tugevad ja toetust vajavad küljed ning lapsevanemate ja õpetajate tegevused lapse arengu toetamiseks (Lisa 15). Aruanne kinnitakse lapsevanema ja õpetaja allkirjaga ja hoiatakse lapse arengumapis tema lasteaiast lahkumiseni. Kõik kokkulepped kehtivad kuni järgmise arenguvestluseni. Uus õpetaja on kohustatud aktsepteerima kõiki lapse arenguga seotud kokkuleppeid. Soovi korral arenguvestluse kokkuvõtte koopia antakse lapsevanemale.
10. Arenguvestluse läbiviimise etapid.

- ➢ *Vestluse sissejuhatavas osas* tuleb pöörata tähelepanu vestluse läbiviimise õhkkonnale, kasutada lapse ja lapsevanema eesnime, olla tähelepanelik vanemate valmisoleku suhtes alustada vestlust, väljendada ennast arusaadavalt jne.
- ➢ *Vestluse põhiosa koosneb* küsimuste esitamisest (ettevalmistuslehelt), arengu hindamiselehe põhjal lapse arengu kohta tagasiside andmisest. Lapsevanemale antav lapse arengu kohta tagasiside algab ja lõpeb positiivselt, on heatahtlik, aus ja siiras. Probleemide esitamine peab olema konkreetne ning toetuma faktidele, mitte aga subjektiivsetele hinnangutele. Lapsevanemaga koos arutletakse võimalustest lapse arenguks soodsaid tingimusi luua. Arenguvestluse käigus lapsevanemad tutvustatakse lasteaias ja väljaspool tugiteenuste saamise võimalusega (nt logopeed, Rajaleidja).
- ➢ *Vestluse kokkuvõtliku osas* arenguvestluse osapooled kinnitavad ühiseid kokkuleppeid tulevase perioodi tegevuse suhtes. Arenguvestluse läbiviimisest koostatakse protokolli.

4. TUGE VAJAVA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Toevajadusega lapse ehk erivajadusega lapse all mõeldakse last, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas. Näiteks muust keele ja kultuurikeskkonnast pärit lapsed, õpiraskustega lapsed, andekad lapsed, emotsionaal- või käitumisraskused, tähelepanuhäirete või kohanemisraskustega lapsed, logopeedilise abi vajavad lapsed, toitumisprobleemidega /allergilised lapsed.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted erivajadustega laste toetamiseks:

- laste erivajaduste võimalikult varajane märkamine ja võimete väljaselgitamine ning arengutaseme kirjeldamine;

- lapse arengupotentsiaali maksimaalne ärakasutamine;
- laste arengu soodustamine läbi mängu lapsekeskses ja turvalises keskkonnas;
- vajadusel individuaalne õpetus ja kooliks ettevalmistamine;
- perekonna ja spetsialistide kaasamine.

Lapse erivajaduse rahuldamiseks tegutsetakse ühtse meeskonnana (tugiteostajad) – tugiteenuste koordinaator, rühma õpetajad, abiõpetajad lapsevanemad/hooldajad, liikumis- ja muusikaõpetaja, logopeed, kokk, tervishoiutöötaja, juhtkond.

Alushariduses lähtutakse põhimõttest, et iga lapse arengut toetatakse vastavalt tema individuaalsetele vajadustele ning see tugi on lasteaia igapäevase töö loomulik osa. Selle tagamiseks rakendatakse lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses **kolmetasandilist tugisüsteem.**

Üldist tuge rakendatakse lapsele, kellel on kohanemisraskusi või tekib mahajäämus eeldatavate arengutulemuste saavutamisel, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust ja vajaduse korral õpet individuaalselt või alarühmas.

Tõhustatud tuge rakendatakse lapsele, kes oma arengu eripära tõttu vajab:
- vähemalt üht tugispetsialisti teenust;
-spetsiifilist õppe- ja kasvatustegevuse korraldust, keskkonda, metoodikat või spetsiifilisi vahendeid ning individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni 12 lapsega rühmas.

Erituge rakendatakse lapsele, kes oma arengu eripära tõttu vajab:
-mitut tugispetsialisti teenust;
-kohandusi mitmes valdkonnas ning pidevat individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni kuue lapsega rühmas.

4.1. Tuge vajava lapse toetamise algoritm

1. Kui on selge, et laps vajab tuge, alustab õpetaja sekkumist **üldise toe raames**. Üldine tugi kujutab endast individuaalset lisajuhendamist, õpet

individuaalselt või alarühmas, vajadusel tugispetsialisti teenust. Esmane sekkumine võiks kesta minimaalselt 6 nädalat, sest see on aeg, mille vältel on võimalik teha selgemaid järeldusi sekkumise efektiivsuse kohta.

2. Kui lasteaia tagatud üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, koostab õpetaja **IAJK**[1] (individuaalse arengu jälgimise kaart), kus määratakse lapse arengutase kirjeldus, soovitused ja kokkulepped edasise toe rakendamise kohta. Samal ajal teeb õpetaja või tugiteenuste koordineerija lapsevanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks. Õpetaja/spetsialistid esitavad koolivälisele nõustamismeeskonnale lapse IAJK.
3. Koolivälise nõustamismeeskonna otsuse alusel ja lapsevanema nõusolekul rakendab lasteaed **tõhustatud tuge või erituge** ja koostab **IAK**.

   Koolivälise nõustamismeeskonna soovitus ei ole tõhustatud toe või eritoe rakendamisel nõutav, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäev läbi kõrvalabi vajadust põhjustav terviseseisund või tuvastatud puude raskusaste. Laps, kellele rakendatakse tõhustatud tuge või erituge, käsitatakse haridusliku erivajadusega lapsena.

4. Vähemalt korra õppeaastas ja siis, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppemas, hindab õpetaja koostöös tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb tugiteenuste koordineerijale (TUKO) ettepanekud edasiseks tegevuseks.
5. IAJK ja IAK kinnitab lapsevanem oma allkirjaga.
6. IAJK ja IAK säilitatakse Eliisis lapse isiklike dokumentide kaustas.

4.2. Logopeediline töö

Logopeedilise töö eesmärgiks lasteasutuses on:

- varajane kõnepuuete avastamine;

[1] ***IAJK** annab alusinfo **IAK** koostamiseks, **IAK** aga näitab, kuidas see info muutub sihipärasteks tegevusteks. Koos moodustavad need kaks dokumenti lapse arengu toetamise süsteemi tuuma – **IAJK** jälgib arengut, **IAK** suunab seda.*

- kõne korrektsioon – häälikuseade, kõnearendus ja koolivalmiduse kujunemise toetamine.

Logopeedi töö sisu:

- õppeaasta algul viib logopeed aiarühmades läbi iga-aastase laste kõne uurimise;
- uuringu tulemustest lähtuvalt moodustab logopeed kõneravi vajavate laste nimekirja, moodustab kõneravi saavate laste grupi ning koostab kõneravi saavatele lastele tööplaani;
- logopeedi töö lastega toimub individuaal- või väikse grupitegevusena;
- logopeed hindab koolieelikute arengut;
- õppeaasta lõpuks koostab logopeed oma valdkonna õppeaasta töö analüüsi;
- vajadusel koostab logopeed kõne iseloomustuse koolipikendust vajavale lapsele.

Logopeedi ja lasteaiarühmaõpetajate koostöö sisu:

- logopeed teavitab (hiljemalt oktoobri alguseks) rühma õpetajaid kõneravi vajavatest lastest;
- koostöös rühmaõpetajatega koostatakse kõneravi tegevuste toimumise ajagraafik.

Logopeedi ja lapsevanematega koostöö sisu:

- logopeed annab lapsevanematele informatsiooni lapse kõne arengu kohta;
- logopeed nõustab lapsevanemaid individuaalselt eelnevalt kokkulepitud ajal ja edastab vajadusel kõneravi efektiivsemaks toimimiseks vastava harjutusvara.

5. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Lapse areng, heaolu ja kohanemine lasteasutuses sõltub suurel määral sellest, kuivõrd kodu ja lasteaed teevad omavahel koostööd ning milline on nendevaheline usaldus. Suhtlemine, lugupidamine, lapse huvide ja erinevustega arvestamine paneb aluse headele suhetele. Nii pedagoogid kui vanemad vastutavad koostöö arendamise eest.

Lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate koostöö lapse arengu toetamiseks põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

Miks on koostöö lapsevanematega oluline?

- Laps tunneb end turvaliselt: kui laps tajub, et vanem ja õpetaja suhtlevad ja tegutsevad ühiselt ja sõbralikult, suureneb lapse usaldus õpetaja vastu.
- Vanem tunneb oma last: vanem tunneb oma last kõige paremini ning saab anda õpetajale väärtuslikku teavet lapse harjumuste, iseloomu ja vajaduste kohta.
- Õpetaja saab lapse arengut paremini toetada: koostöös vanemaga on võimalik märgata lapse arengu tugevusi ja väljakutseid ning kavandada sobivaid toetusviise.
- Probleemide ennetamine ja lahendamine: avatud suhtlus aitab ennetada arusaamatusi, lahendada võimalikke konflikte kiiremini ja rahumeelsemalt ning toetada lapse kohanemist/toevajadusi varakult ja süsteemselt.
- Ühine väärtusruum ja kasvatuspõhimõtted: lapse areng on parimal viisil toetatud, kui kodu ja lasteaed jagavad sarnaseid ootusi ja põhimõtteid.

Peamised koostöökohad

- Lapse kohanemine – tutvumisvestlused, päevane tagasiside, kohanemisperioodi planeerimine.
- Arenguvestlused – kord või mitu korda aastas, lapse arengu ja individuaalsete vajaduste mõtestamiseks.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tutvustamine – lapsevanemate teavitamine päevakavast, õppe eesmärkidest, metoodikast ja teemadest.
- Toevajadus – koostöö spetsialistidega (nt logopeed, psühholoog) ja vanema osalemine toe planeerimisel.

- Kodu ja lasteaia väärtuste ühtlustamine – arutelud kasvatuse, piiride ja ootuste osas (koolitused, ümarlauad, teeõhtud jms).
- Üritused ja tähtpäevad – lapse ja pere kaasamine lasteaia ellu.
- Tagasiside andmine ja küsimine – õpetaja jagab lapse päeva kohta infot ning kuulab vanema vaatenurka ja küsimusi.
- Ootamatud olukorrad ja probleemid – kiire ja avatud infovahetus lapse tervise, käitumise, meeleolu vms muutustega seoses.

Koostööviisid

Vestlused ja kohtumised

- Tutvumisvestlus (enne rühmaga liitumist)
- Arenguvestlus
- Igapäevased lühivestlused (hommikune vastuvõtt, õhtune üleandmine)
- Vajaduspõhised arutelud (nt käitumise või arengu teemal)

Kirjalik ja digitaalne suhtlus

- Lasteaia infolehed, infokirjad ja teated
- Rühmateavitused (nt tahvlid, rühma e-post)
- Sõnumirakendused või digiplatvormid (nt ELIIS, eKoolikott)
- Individuaalsed teated lapse päeva kohta (eriti olulised just kohanemisperioodil)

Üritused ja projektid

- Vanemate kaasamine ürituste korraldamisse või läbiviimisse
- Õppekäikudel osalemine
- Pereteemalised projektid või näitused (nt „Minu pere“, „Meie kodu“)

Küsitlused ja tagasiside

- Rahulolu- ja tagasisideküsitlused
- Aruteluringid või infopäevad vanematele

Osalus ja kaasamine otsustusprotsessidesse

- Lasteaia hoolekogu
- Arutelud rühma tegevuste kavandamisel

Tõhus koostöö lapsevanematega loob lasteaia- või hoiukeskkonna, mis toetab lapse arengut, turvatunnet ja õpimotivatsiooni. Kui suhtlus on avatud, usalduslik ja austav, saavad kõik osapooled – laps, vanem ja õpetaja – tunda end väärtustatuna ning vastutus lapse heaolu eest jaguneb loomulikult ja tulemuslikult.

6. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI.

Õppe- ja kasvatustegevus seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest.

6.1. Üldoskused

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

1) mänguoskused;

2) tunnetus- ja õpioskused;

3) sotsiaalsed oskused;

4) enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise.

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest. Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

6.2. Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ja sisu.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse kuues valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- ➢ mina ja keskkond;
- ➢ keel ja kõne (eesti keel kui teine keel)
- ➢ matemaatika;
- ➢ kunst;
- ➢ muusika;
- ➢ liikumine s.h. ujumine.

Valdkond MINA JA KESKKOND

Valdkond *Mina ja keskkond* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;
- suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;
- suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;
- suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;

Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- ➢ sotsiaalne keskkond: mina kui isiksus: enesetutvustus, huvid ja keha; perekond ja peretraditsioonid; erinevad ametid ja töö tähendus; kodumaa sümbolid, rahva- ja kultuuritraditsioonid, olulised kultuuritegelased; kultuuriline mitmekesisus ja inimeste erinevus; turvaline käitumine,

ohuolukordade äratundmine ja abi kutsumine; tervise väärtustamine: hügieen, hammaste tervis, une ja puhkuse tähtsus, kehaline aktiivsus; mitmekesine ja tervislik toitumine; rahakasutus ja raha otstarve; digikeskkond kui sotsiaalne ja turvalisust vajav ruum: ohtude tundmine, reeglite järgimine.

- looduskeskkond: kodukoha loodus ja selle eripära; loodusvaatlused, muutused looduses eri ajatsüklites; loodusnähtused ja aastaaegade seos; inimese mõju loodusele ja keskkonnahoidlik käitumine; elukeskkonna mõju tervisele ja käitumisvalikutele.
- tehiskeskkond: kodu ja ehitised; igapäevased tehisseadmed ja nende kasutus: digivahendid, kodumasinad, robootika; liiklusohutus: jalakäija ohutu käitumine, liikluses osalemine, turvavarustus; jäätmed ja ressursside säästmine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid
- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma terviseseisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Valdkond KEEL JA KÕNE. EESTI KEEL KUI TEINE KEEL.

Valdkond *Keel ja kõne* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- luua lapsele võimalusi eesti keele, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
- pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lastehoidu ja lasteaeda;
- õpetada last suhtlemisel keele- ja kõnevahendeid kasutama;
- suunata last ettelugemise, raamatu illustratsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;
- toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- ➢ tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- ➢ kasutab kõnes õiget häädlust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- ➢ tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- ➢ keelekasutus: häädlamine, sõnavara, grammatika;

- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud);
- lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalsetes suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Valdkond MATEMAATIKA

Valdkond *Matemaatika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- ➢ hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- ➢ suurused ja mõõtmine;
- ➢ geomeetrilised kujundid
- ➢ abstraktsed mõisted
- ➢ digitaalsete ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamine

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- ➢ suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- ➢ harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- ➢ seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- ➢ suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);

- ➢ toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Valdkond KUNST

Valdkond *Kunst* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;
- luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

Valdkonna *Kunst* sisu:

- ➢ kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- ➢ kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- ➢ tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, meisterdamine;
- ➢ kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- ➢ antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- ➢ suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- ➢ kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;

- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi.

Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Valdkond MUUSIKA

Valdkond *Muusika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

Valdkonna *Muusika* sisu:

- ➢ laulmine;
- ➢ muusika kuulamine;
- ➢ rütm;
- ➢ muusikalis-rütmiline liikumine;
- ➢ pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- ➢ on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- ➢ kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilissotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- ➢ arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetutakse eduelamusele ja tunnustusele;
- ➢ kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- ➢ seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- ➢ muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Valdkond LIIKUMINE shUJUMINE

Valdkond *Liikumine* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;
- suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
- suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutuste sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu.

Valdkonna *Liikumine* sisu:

- ➢ kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- ➢ põhiliikumised;
- ➢ liikumismängud;
- ➢ erinevad spordialad;
- ➢ tants ja rütmika
- ➢ igapäevane liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- ➢ arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist:

  liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- ➢ rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- ➢ peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;

- ➢ suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema;
- ➢ mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- ➢ mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

UJUMINE

Ujumise algõpetuses on kesksel kohal lapse veega kohanemine ning tema valmisoleku toetamine ujumise osaoskuste omandamisel.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- ➢ õpib kohanema veega;
- ➢ omandab mitmekülgseid oskusi vees ja veekogude läheduses;
- ➢ oskab ületada veega seotud hirmud;
- ➢ tunneb veest rõõmu

Valdkonna Ujumine sisu:

- ➢ Veega kohanemine
- ➢ Sukeldumine
- ➢ Hõljumine
- ➢ Libisemine
- ➢ Edasiliikumine

Mängulise tegevuse kaudu omandavad lapsed:

- ➢ Mitmekülgsed oskused vees ja veekogude läheduses toime tulekuks;
- ➢ Oskuse ületada veega seotud hirmud ja veest rõõmu tunda;
- ➢ Oskuse väärtustada ujumist tervisliku eluviisi osana.

7. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI.

3-4 aastased lapsed

4-5 aastased lapsed

5-6 aastased lapsed

6-7 aastased lapsed

8. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- Õppekavade rakendumise analüüsimine ja arendamine on pidev protsess.
- Lasteaia õppekava arendamise töögrupp vaatab vähemalt kord aastas õppekava üle ning teeb ettepanekuid õppekava muutmiseks.
- Õppekava ettepanekud ja muudatused kooskõlastatakse õpetajate/abiõpetajate ja hoolekoguga.
- Õppekava muudatused kinnitatakse direktori käskkirjaga.
- Õppekava uuendamise korra täitmise eest vastutab lasteaia direktor.